

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคติดเชื้อในโรงพยาบาล เป็นปัญหาที่พบได้ในทุกโรงพยาบาลที่ให้บริการผู้ป่วย ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลในยุคสมัยโบราณจนถึงยุคปัจจุบัน ทั้งขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ในภูมิภาคหรือภูมิภาคแบบใด ประเทศที่ร่ำรวยหรือยากจนที่พัฒนาแล้วหรือด้อยพัฒนา (สมศักดิ์ วัฒนศรี, 2539) ทั้งนี้เนื่องจากมีเหตุปัจจัยทางด้านระบาดวิทยา ได้แก่ ภาวะสุขภาพของผู้ป่วย เชื้อโรค สิ่งแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยให้มีการถ่ายทอดเชื้อโรคเข้าสู่ผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ สภาพของโรงพยาบาลนับเป็นแหล่งรวมของผู้ป่วยด้วยโรคติดเชื้อซึ่งรวมถึงเชื้อโรคที่ดื้อยาด้วย ผู้ป่วยส่วนมากจะเจ็บป่วยด้วยสาเหตุหลากหลาย อาทิ โรคไร้เชื้อ โรคเรื้อรัง หรือบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทำให้ระยะเวลาที่อยู่โรงพยาบาลนานขึ้น ประกอบกับการที่ผู้ป่วยมีความต้านทานโรคต่ำกว่าปกติและการใช้เทคโนโลยีในการรักษาที่ทันสมัย โดยมีการสอดใส่สิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกายมากขึ้น ตลอดจนการรักษาด้วยการผ่าตัดเพิ่มมากขึ้น โอกาสเกิดการติดเชื้อขณะอยู่โรงพยาบาลจึงสูงขึ้นด้วย (สมศักดิ์ วัฒนศรี, 2539 ; สมหวัง ด้านชัยวิจิตร, 2539)

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับผู้ป่วย ญาติ และบุคลากรของโรงพยาบาล โดยเฉพาะพยาบาลซึ่งเป็นผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยมากที่สุด สามารถเป็นพาหะนำเชื้อโรคได้ ปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลได้ง่าย โรคติดเชื้อในโรงพยาบาลจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้เสมอในโรงพยาบาล ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ป่วย ญาติ โรงพยาบาล และต่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล กล่าวคือ ทำให้อัตราตายและคุณภาพสูงขึ้น ผู้ป่วยต้องอยู่ในโรงพยาบาลเป็นระยะเวลานาน มีการสูญเสียรายได้ เสียค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่ายที่ญาติต้องมาเยี่ยม นอกจากนี้ทำให้โรงพยาบาลรับผู้ป่วยเข้าพักรักษาได้น้อยลง เพราะการรักษาพยาบาลที่ยุ่งยากและซ้ำซ้อน อันเกิดจากการติดเชื้อโรคที่ดื้อยาปฏิชีวนะ จึงส่งผลให้สูญเสียงบประมาณของประเทศและเจ้าหน้าที่

ที่ขาดความระมัดระวัง ขาดความรู้ ความเข้าใจ ก่อให้เกิดการเสี่ยงต่อการรับเชื้อจากการปฏิบัติกิจกรรมการรักษาพยาบาลได้ (กรองกาญจน์ สังภาศ, 2536 ; ไพบุญย์ โฉนสุนทร, 2538 ; อะเคื่อ อุณหเลขกะ, 2538) ความสูญเสียประมาณได้ว่า ในแต่ละปีมีผู้ป่วยติดเชื้อในโรงพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 10 ของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลปีละ 2,000,000 ราย จะมีผู้ป่วยติดเชื้อในโรงพยาบาล 150,000 ราย ถึงแก่กรรมประมาณปีละ 15,000 ราย สูญเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นปีละ 1,000 ล้านบาท (สมศักดิ์ วัฒนศรี, 2539) และยังพบว่า อัตราการตายของผู้ป่วยติดเชื้อในโรงพยาบาลสูงกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้มีการติดเชื้อ 4 เท่า และต้องอยู่โรงพยาบาลนานกว่าผู้ป่วยอื่น 17 วัน (วิจิตรศรีสุพรรณ, วิลาวัฒน์ เสนารัตน์, วิลาวัฒน์ พิเชียรเสถียร และ เทียมศร ทองสวัสดิ์, 2532)

ในปี ค.ศ. 1983-1985 องค์การอนามัยโลกได้ศึกษาอัตราความชุกของการติดเชื้อในโรงพยาบาล จำนวน 47 แห่ง ใน 14 ประเทศ พบว่า มีอัตราความชุกของการติดเชื้อในโรงพยาบาล เฉลี่ยร้อยละ 9.9 (Vaque' et al., 1992) ส่วนการศึกษาในประเทศไทยเพื่อหาอัตราความชุกของโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ได้กระทำครั้งแรกในปี พ.ศ. 2531 โดยศึกษาใน 23 โรงพยาบาลทั่วประเทศ ประกอบด้วย โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย 2 แห่ง โรงพยาบาลศูนย์ 4 แห่ง และโรงพยาบาลทั่วไป 17 แห่ง มีผู้ป่วย 6,805 ราย พบว่า มีอัตราความชุกของโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ร้อยละ 11.7 หลังจากมีการรณรงค์การป้องกันโรคนี้ พบว่าใน พ.ศ. 2535 อัตราความชุกลดลงเหลือร้อยละ 7.3 (สมหวัง ด้านชัยวิจิตร, 2539)

จากอัตราความชุกของโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลและผลกระทบดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า โรคติดเชื้อในโรงพยาบาล เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญยิ่งที่ผู้บริหารทุกโรงพยาบาลควรให้ความสำคัญ และเร่งดำเนินการป้องกันและควบคุม เนื่องจากในอนาคตปัญหาจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

ถึงแม้ว่าผลกระทบของโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลเป็นที่ตระหนักแล้ว และโรงพยาบาลต่าง ๆ ได้มีนโยบายการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล แต่ก็ยังมีข้อโต้แย้งว่าโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลเป็นภาวะที่ป้องกันได้ยาก หากมีการป้องกันอาจจะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่มากจนเกินไป ตลอดจนจนความเป็นไปได้ในการดำเนินงานเฝ้าระวังการติดเชื้อในโรงพยาบาล โดยพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ (infection control nurse) (Haley and Garner,

1986) มีโรงพยาบาลหลายแห่งไม่มั่นใจและลังเลที่จะวางแผนการควบคุมการติดเชื้อ (สีลม แจ่มอุลิตร์ตัน, สมจิตร์ ทองปิยะภูมิ และอุบลรัตน์ เมฆาวิน, 2535) อย่างไรก็ตาม ศูนย์ควบคุมโรคติดเชื้อแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (Centers for Disease Control : CDC) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของโครงการควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล (The Study on Efficacy of Nosocomial Infection Control : SENIC PROJECT) ในระหว่างปี ค.ศ. 1974-1983 โดยศึกษาในโรงพยาบาลทั่วประเทศ ผลการศึกษา พบว่า โรงพยาบาลที่มีระบบการเฝ้าระวัง และการควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลที่มีประสิทธิภาพสามารถลดอัตราโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลได้ถึงหนึ่งในสาม (ลดลงร้อยละ 32) ในขณะที่โรงพยาบาลที่ไม่มีระบบการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล จะมีอัตราโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลเพิ่มจากเดิมร้อยละ 18 การมีระบบเฝ้าระวังและมีการควบคุมป้องกัน สามารถป้องกันการเกิดโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลได้ปีละ 650,000 ราย ป้องกันการเสียชีวิตของผู้ป่วยจากการติดเชื้อในโรงพยาบาลได้ถึงปีละ 10,000 ราย และจะประหยัดเงินได้ปีละ 1,000 ล้านดอลลาร์ (Haley et al., อ้างถึงใน สมศักดิ์ วัฒนศิริ, 2529)

สำหรับประเทศไทยนั้น กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการปรับปรุงโครงการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ให้มีความชัดเจนขึ้น ในปี พ.ศ. 2527 และกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการไว้ดังนี้ (อะเคือ อุณหเลขกะ, 2538)

ขั้นตอนแรก จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล สำหรับโรงพยาบาลที่เหลือให้ครบทุกแห่งภายในปีงบประมาณ 2528 เพื่อให้ผู้เข้าประชุมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล และสามารถจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการได้ ขั้นตอนต่อไป จัดฝึกอบรมพยาบาลวิชาชีพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลควบคุมโรคติดเชื้อ ให้แก่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ส่วนขั้นตอนสุดท้าย สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล โดยจัดงานนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการสนับสนุนการพัฒนาศูนย์บริการพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์หรือโรงพยาบาลทั่วไป

แม้ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล จะดำเนินการมาซักระยะหนึ่งแล้ว แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร พบปัญหาด้านการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อ คือ การไม่เห็นความสำคัญของบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อยังไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายการเฝ้าระวังโรค ทำงานไม่เต็มที่ เนื่องจากต้องปฏิบัติงานอื่นด้วย และการเก็บข้อมูลล่าช้า บันทึกข้อมูลไม่สมบูรณ์ ไม่ชัดเจน (โรงพยาบาลขอนแก่น ฝ่ายการพยาบาล คณะกรรมการวิชาการ, 2537) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา เต็มศิริพันธุ์ (2539) พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเฝ้าระวังคือ ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน และยังคงสอดคล้องกับปัญหาที่พบตามคำกล่าวของสมศักดิ์ วัฒนศิริ และอะเคือ อุณหเลขกะ (2535) สรุปใจความสำคัญได้ว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ อัตรากำลัง และการนิเทศอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีข้อมูลสนับสนุนของอะเคือ อุณหเลขกะ (2538) ซึ่งสรุปได้ว่า ปัญหาคือ บุคลากรของโรงพยาบาลไม่ตระหนักถึงความสำคัญ ขาดความรู้ ความชำนาญ และ ประสบการณ์ในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล บุคลากรที่รับผิดชอบได้รับข้อมูลต่ำกว่าความเป็นจริง ความจำกัดของบุคลากร สถานที่ อุปกรณ์ ทำให้ไม่สามารถแยกผู้ป่วย และให้บริการแก่ผู้ป่วยอย่างเหมาะสม ระบบนำใช้ไม่ทันสมัย การทำลายเชื้อไม่ได้มาตรฐาน การวิจัยไม่เพียงพอ การดื้อยาปฏิชีวนะของเชื้อโรค

นอกจากนี้ ในการที่บุคลากรจะปฏิบัติงานด้านใดก็ตาม จะต้องเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ โดยที่ความรู้มีผลต่อพฤติกรรมปฏิบัติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Schwartz, 1975) กล่าวคือ พยาบาลจะปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อ ขึ้นอยู่กับว่าพยาบาลมีความรู้และปฏิบัติตามความรู้ นั้น หรือ ความรู้มีผลต่อทัศนคติก่อน แล้วการปฏิบัติเกิดขึ้นไปตามทัศนคตินั้น

จากความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเรื่องโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล และ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า เนื่องจากบุคลากรขาดประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการปฏิบัติงาน ขาดความร่วมมือ ตลอดจนขาดการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ

เขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นโรงพยาบาลที่อยู่ในภาวะแวดล้อมของเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีผู้มารับการตรวจรักษาและรับไว้รักษาในโรงพยาบาลเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงอาจเป็นเหตุทำให้โรงพยาบาลเหล่านี้เป็นโรงพยาบาลที่น่าจะประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังคำกล่าวของ สมหวัง ด้านชัยวิจิตร (2537) สรุปว่า โรคติดเชื้อในโรงพยาบาลมักจะพบในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นโรงเรียนแพทย์ เพราะโรงพยาบาลขนาดใหญ่มักจะมีผู้ป่วยที่มีโรครุนแรงและใช้การรักษาที่ยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยสนับสนุน ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติกรพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ ปัจจัยสนับสนุน ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติกรพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

ปัญหาของการวิจัย

1. ระดับของปัจจัยสนับสนุน ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติกรพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร
2. ประสบการณ์ ปัจจัยสนับสนุน ความรู้ และทักษะ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกรพยาบาล ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย

ประสบการณ์

ประสบการณ์ของพยาบาลที่มีส่วนในการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติการพยาบาลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และการได้รับการฝึกอบรม

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ผู้ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อย มีประสบการณ์น้อย ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน หรือเกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อขณะปฏิบัติงาน (สุกัญญา พรหมปัญญา, 2537) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ รัชนี อยู่ศิริ (2523) พบว่า พยาบาลที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 3 ปี และมีประสบการณ์ 3 ปีขึ้นไป ให้การดูแลผู้ป่วยและร่วมปฏิบัติงานต่างกัน ผู้ที่มีประสบการณ์สูงให้การดูแลและร่วมปฏิบัติงานสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ต่ำ และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมามากย่อมมีความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติหรือรับผิดชอบได้ดี และสามารถจะคาดสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ดีกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า (Nigro and Nigro, 1984)

การได้รับการฝึกอบรม การฝึกอบรม เป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคคล โดยให้บุคคลได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิทยาการ วิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจบทบาทในงานของตนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (อุทัย นีร์ญโต, 2535) ซึ่งสอดคล้องกับ Filippo (1994) ที่กล่าวถึงการอบรมว่า เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญ และเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์จากการปฏิบัติงานหรือการได้รับการฝึกอบรม น่าจะส่งผลให้พยาบาลประจำการมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลได้ถูกต้องและต่อเนื่องตามหลักวิทยาการ

ปัจจัยสนับสนุน

จากการศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ ในการดำเนินการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป ของ มณฑกานติ ตระกูลดิษฐ์ (2537) พบว่า ปัญหาทั่วไปคือ ผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญ

ของงานป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พงศ์ดา รักษาจันทร์ (2539) สรุปได้ว่า การจัดอบรม การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในหอผู้ป่วย การจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันที่มีคุณภาพและมีจำนวนเพียงพอ การจัดให้มีคณะกรรมการหรือบุคลากร ให้คำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้บริหาร จะทำให้พยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติในบทบาท ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น

ความรู้

ความรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ทำให้บุคคลปฏิบัติพฤติกรรมอนามัย (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526) และเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งมีผลทำให้บุคคลได้รับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ถ้าบุคคลใดมีความรู้ความเข้าใจหรือมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และแสดงออกโดยทางความรู้สึกหรือโดยการปฏิบัติ (พรพรรณ เรือรบัญญา, 2535)

ทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) ได้กล่าวไว้สรุปใจความสำคัญว่า ความรู้อย่างเดียว ไม่ใช่เครื่องยืนยันว่า บุคคลจะปฏิบัติงานตามสิ่งที่ตนรู้เสมอไป ทัศนคติเป็นตัวเชื่อมระหว่าง ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับการกระทำหรือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องตามคำกล่าวของ Thurstone (1987) ที่ว่า ทัศนคติเป็นความโน้มเอียงทางจิตภายใน แสดงออกให้เห็นได้โดยเป็นพฤติกรรมอย่างใด อย่างหนึ่ง และเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล (ไพบุลย์ อินทริวิชา, 2519)

อีกแนวคิดหนึ่ง Schwartz (1975) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะปฏิบัติงานได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ โดยความรู้มีผลต่อ พฤติกรรมการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยที่บุคคลมีความรู้และปฏิบัติตามความรู้นั้น หรือความรู้มีผลต่อทัศนคติก่อนแล้วการปฏิบัติเกิดขึ้นภายหลังทัศนคตินั้น

จะเห็นได้ว่า นอกจากประสบการณ์ของพยาบาลประจำการซึ่งรวมทั้งประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการฝึกอบรม ยังมีปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญไม่น้อยต่อการปฏิบัติการ พยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ปัจจัยเหล่านั้นได้แก่ ปัจจัย สนับสนุนซึ่งเป็นสิ่งเอื้ออำนวยต่าง ๆ ให้พยาบาลประจำการปฏิบัติการพยาบาลในด้านนี้ด้วย

ความสะอาด ราบรื่น มีทิศทาง และที่สำคัญอีกเช่นกัน คือ ความรู้ และทัศนคติ ของพยาบาลประจำการเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล กล่าวคือ พยาบาลประจำการจะปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่องนั้น มักจะเกิดจากการที่พยาบาลประจำการ มีความรู้ ความเข้าใจ แล้วจะปฏิบัติการพยาบาลตามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเหล่านั้น และอาจจะเกิดจากการที่พยาบาลเกิดทัศนคติที่ดีจากการมีความรู้ ความเข้าใจ จึงส่งผลให้เกิดการปฏิบัติการพยาบาลตามมา

สรุปได้ว่า การที่พยาบาลประจำการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลได้นั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์ ปัจจัยสนับสนุน ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

1. ประสบการณ์ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร
3. ความรู้ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร
4. ทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรที่เป็นพยาบาลประจำการ ซึ่งมีหน้าที่ให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในหอผู้ป่วยสามัญหรือหอผู้ป่วยพิเศษ ของแผนกสูติรีเวชกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกอายุรกรรม และแผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลของรัฐ เขต

กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ บัณฑิตสนับสนุน ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ประสบการณ์ บัณฑิตสนับสนุน ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

พยาบาลประจำการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามความเป็นจริงด้วยตนเอง โดยไม่ปรึกษาผู้อื่นหรือเปิดหนังสือ ตำรา เอกสารอื่นใดเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการของการได้รับมาซึ่งความรู้ และ/หรือ ทักษะในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การปฏิบัติงาน และการได้รับการฝึกอบรม

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ นับตั้งแต่จบการศึกษาพยาบาลศาสตร์ จนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลาคือ 1-5 ปี 6-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป

การได้รับการฝึกอบรม หมายถึง การที่พยาบาลประจำการได้รับการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ ด้านความรู้ และ/หรือทักษะการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล เช่น ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล การฝึกอบรมจะได้รับก่อนเข้าปฏิบัติงานหรือขณะปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยก็ได้ และสถานที่ในการฝึกอบรมเป็นได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ส่วนระยะเวลาในการฝึกอบรมไม่จำกัด

ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สิ่งเอื้ออำนวย เพื่อให้พยาบาลประจำการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล โดยการมีคณะกรรมการและนโยบาย การมีอุปกรณ์สนับสนุนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ในหอผู้ป่วยที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดอบรมให้ความรู้และการจัดหาคู่มือในการปฏิบัติงาน

ความรู้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบเกี่ยวกับความสามารถของพยาบาลประจำการ ในการคิด จำ และเข้าใจเกี่ยวกับการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ในเรื่องของความหมาย ระบาดวิทยา กลไกการแพร่เชื้อ การวินิจฉัยโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติการพยาบาล ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล สามารถวัดได้โดยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทัศนคติ หมายถึง ระดับของความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อและการให้คุณค่าของพยาบาลประจำการ ที่มีต่อการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล สามารถวัดได้โดยแบบวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล หมายถึง ระดับการกระทำหรือระดับการแสดงออกตามหลักวิชาการของพยาบาลประจำการ ในการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลอันประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล การล้างมือ การป้องกันการติดเชื้อของแผลผ่าตัดและการทำแผล การป้องกันการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ การป้องกันการติดเชื้อจากการให้สารน้ำทางหลอดเลือด การป้องกันการติดเชื้อทางระบบหายใจ การใช้ถุงมือ การใช้ผ้าปิดปากปิดจมูก การใช้เสื้อคลุม การแยกผู้ป่วยและการระมัดระวังไม่ให้เชื้อแพร่กระจาย การทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ การจัดหอผู้ป่วยและการทำความสะอาดหอผู้ป่วย และการจัดการเกี่ยวกับขยะ สามารถวัดได้โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

พยาบาลประจำการ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้น 1 มีหน้าที่ให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในหอผู้ป่วยสามัญหรือหอผู้ป่วยพิเศษ และไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการบริหาร แผนกสตูตินรีเวชกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม กุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร เป็นเวลาดั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงพยาบาลของรัฐที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นโรงพยาบาลทั่วไปที่มีขนาดมากกว่า 500 เตียง ที่ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย ทบวงมหาวิทยาลัย และสังกัดกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารการพยาบาลได้รับทราบข้อมูลเพื่อการจัดหาสิ่งเชื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการพยาบาล จัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ ทักษะ และประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล ในการลดอัตราการติดเชื้อในโรงพยาบาล ค่ารักษาพยาบาลที่ต้องจ่ายมากขึ้น ระยะเวลาที่ต้องอยู่โรงพยาบาลนานขึ้น และอัตราตายที่สูงขึ้นเนื่องจากการติดเชื้อในโรงพยาบาล ตลอดจนเป็นการลดอัตราเสี่ยงต่อการรับเชื้อของบุคลากรในโรงพยาบาล
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป